СТАНОВИЩЕ

от

доц. д-р Християн Атанасов Атанасов,

Университет по библиотекознание и информационни технологии (УниБИТ), София

за

дисертационния труд

на

доц. д-р Венцислав Евтимов Мучинов

(Институт за изследване на населението и човека – БАН),

на тема: „**Урбанизацията в българските земи под османска власт през XIX век (до 1878 г.)**“,

за придобиване на научната степен „доктор на науките“,

в направление: „2.2 История и археология“, област на висше образование „2. Хуманитарни науки“.

1. Общо впечатление за дисертационния труд

Разработката на доц. д-р Венцислав Мучинов е посветена на тема, чиято важност се подразбира априори. Демографската експанзия или пък регрес са основни маркери за посоката на развитие на всяко общество. Темата е и изключително актуална, доколкото демографските тенденции в съвременна България са сред основните акценти на обществен дебат. Така, че изследването на доц. Мучинов несъмнено идва на точното място и в точното време. Неговият фокус е урбанизацията – основен белег за модерност в периода XVIII – XX век, белязан със значително преместване на населението от селата към градовете и всички необходими за това предпоставки и резултирали последствия. В крайна сметка да не забравяме, че градовете са витрината на всяко едно общество и начинът, по който се устройва и подрежда тази витрина е фундаментално важен въпрос за изследване. Това е и основната цел на дисертационния труд – ясно формулирана в уводната му част – да разкрие *същността, особеностите и тенденциите в развитието на урбанизацията в българските земи под османска власт през XIX в*. (стр. 12).

В преследването на тази си цел доц. Мучинов изгражда една доста нетрадиционна, но и крайно интересна и логически последователна структура на изследването: увод, въвеждаща част, „Първа част“ (състояща се от 4 глави), „Втора част“ (включваща общо три глави), доста разгърнато заключение, библиография и списък на съкращенията. Иновативната структура ни поднася много аналитично и интелигентно написано изложение, което се базира на значителен обем първични източници – на различни езици (български, гръцки, османо-турски) и огромен масив изследователски разработки, чието езиково разнообразие също впечатлява. Трудно мога да посоча някое основно съчинение посветено общо за периода, конкретната тема, район или селище, което да е пропуснато от автора.

2. Значимост и убедителност на получените резултати, характер на научните приноси

Познаването на източниците (публикувани и непубликувани) и отличната библиографска осведоменост позволяват на доц. Мучинов да изгради свое, оригинално и авторско изследване, чиито научни достойства са в много посоки. Тук ще маркирам само някои по-важни според мен приноси. На първо място е представен много добре контекста, в който протичат демографските промени – вътрешни междуособици, войни, пандемии и прочее. Ясно и точно се посочва ролята на османската държава за бързия процес на урбанизация – настъпил след 30-те години на XIX век. Изграждането на пътища, административно преустройство, модерна визия, добра политика в здравеопазването, икономическата сфера и кредита. Това са неоспоримите заслуги на османските бюрократи. Така по същество се ревизират и преосмислят някои историографски тези – например, че за урбанизация може да се говори по-сериозно едва след Втората световна война, че османската власт има задържащ ефект върху развитието на българските градове и прочее. Интересно е, че авторът използва и стандантите на световната наука, когато прави някои свои изчисления и анализи върху развитието на градовете – например с какви количествени показатели ще се работи, когато определя какво се има предвид под „град“ и т.н. Това му позволява да направи релевантни сравнения на процесите протекли в османска България с тези в Европа и Русия.

3. Качеството на научните трудове по темата на дисертационния труд

Доц. Мучинов представя общо единадесет свои изследвания, извън самия дисертационен труд (десет самостоятелни и едно в съавторство). Представените студии и статии са публикувани в издания с научно рецензиране, а някои от тях са видими и в световните бази данни за научни изследвания (Scopus и Web of Science). Тези публикации са солидно допълнение към дисертационния труд и придават допълнителна тежест към научните постижения и наукометриката на автора.

Така мога категорично да потвърдя, че авторът надхвърля значително минималните изисквания заложени в чл. 26, ал. 2 и 3 от „Закона за развитието на академичния състав в Република България“ (ЗРАСРБ) и „Правилата за работата на научните журита в ИИНЧ – БАН по процедури за защита на дисертации“. Освен значителния брой публикации, доц. Мучинов представя и списък с цитирания конкретно по темата на дисертационния труд, който съдържа немалък брой позовавания от последните две-три години, което също е важен индикатор, че приносите на автора се познават и ценят от академичната общност.

4. Заключение

Всичките изложени по горе аргументи недвусмислено и ясно ме карат да заявя, че доц. Мучнинов има моето категорично и убедено **„ДА“** да му бъде присъдена научната степен „доктор на науките“. Горещо препоръчвам на останалите членове на уважаемото научно жури също да глауват положително и да оценят по достойство качествата и уменията на кандидата.

гр. София /...../
9 ноември 2023 г. доц. д-р Християн Атанасов